

Hon vågar att komma nära med hjälp av kameran. Nu möter du henne en gång i månaden i NWT:s Helg. Filmaren Sara Broos hittar inspiration i Berlin men hjärtat och livet finns i Fryksdalen.

Om barn

Är du ensam moster Sara?"
"Ja, ibland är jag ensam, men jag känner mig inte ensam. Och nu är jag ju med dig, eller hur?"

Siri, tre år ser mig djupt i ögonen. "Men har du vänner?"

"Ja, jag har vänner..."

"Bor alla dina vänner hos dig?"

"Nej, de bor inte hos mig, och du är ju också min vän och du bor i ditt eget hus och jag bor i mitt hus. Men känner du dig ensam ibland Siri?"

Hon tänker efter en stund. "Ja... jag är lite ensam och så är jag lite blyg..."

Vi sitter tysta, hon funderar, och så lyser hon plötsligt upp:

"Men vet du, vi kan vara ensamma tillsammans, du och jag." Hon pekar med fingret på sig själv och sen på mig. Vänder sig sen till sin mamma, min syster som står och lagar mat. "Och du mamma, du kan också vara ensam tillsammans med oss."

Vi går en promenad över fälten. Det är tidig morgon och dagg i gräset. Hon vill stanna och titta på en liten skalbagge som kryper uppför ett blad, undrar om den vill flyga iväg. "Nej, den har inga vingar, den kan inte flyga."

Hon undrar vem som kan flyga och varför vi inte kan flyga. Hon åkte ju flygplan en gång, ändå till Kuba. Hennes lilla katt är med och hon vill visa katten allt. Kanske kan katten sitta på mina axlar så att hon ser bättre.

Efter en stund vill hon att vi tar

en paus. Hon har all tid i världen, jag är som vanligt egentligen på väg någonstans. Men vi lägger oss i gräset och ser upp mot himlen, ser hur trädgrenarna rör sig stilla.

Att vara moster är det mest fantastiska som finns, att få vara nära små barn som inte är ens egna men där det ändå finns en självklar kärlek. Att se på världen med ett barns blick, den förundran ett litet barn kan känna. Den nyfikenhet och öppenhet bara ett litet barn kan ha. Det som vi så lätt glömmar. Alla de egenskaper som är avgörande för att känna sig verkligen levande. Att vara närvarande, att verkligen se. Att stanna upp. Kanske inte minst viktigt för en konstnär.

Ett seminarium på en filmfestival i Amsterdam för några år sedan. Den ryska filmskaparen Ludmila Stanukinas, född 1930, kommer upp på scenen. Hon har ett stort löv i handen som hon hittat ute på gatan. Hon ler som en liten flicka och hennes ansikte lyser. En känd manlig regissör presenterar henne som sin främsta förebild. "Bara gå nerför en gata, vilken gata som helst, och försök att se med hennes ögon. Se vad hon fäster blicken vid, gå vid hennes sida och du kommer förstå vad filmskapande handlar om."

Vi kan gå nerför samma gata och se helt olika saker. Vissa kanske inte upplever någonting, stirrar tomt framför sig bråttom att nå fram till sitt mål medan andra betraktar husfasaderna eller lägger märke till en blick hos en förbipasserande. Vissa ser allt i grått och bara smutsen, medan andra fastnar för en liten ensam blomma som tränger fram ur asfalten. Ett litet barn ser och upplever nog ofta mer än vi vuxna, lägger märke till detaljer som vi kanske har för bråttom för att uppfatta.

Jag tror vi skulle lära oss mycket av att vara lite mer som barn, ställa de frågor som vi kanske tycker verkar självklara, men som vi behöver ställa på nytt om och om igen. Använda oss mer av vår fantasi och inte alltid vara så rationella. En vän berättar om när hans dotter visade honom en teckning och sa; "Titta! Jag har målat Gud." Pappan svarar att det finns ingen som vet hur Gud ser ut. Varpå dottern säger: "Nu vet de det."

Jag har själv sällan tid för de där promenaderna eller stunderna med Siri, men det finns ingenting jag kan längta mer efter. Jag skulle vilja stanna tiden, skulle vilja att hon alltid var tre år gammal och ville visa mig sin värld, även om hon själv alltid svarar att hon är

Franklyssnar på mormor Karin som berättar en saga. Ur filmen "Speglingar" av Sara Broos. (Från SVT Play) FOTO: HAMPUS LINDER

tio när någon frågar om hennes ålder.

Jag hämtar henne på dagis en dag. Vi handlar tillsammans. Hon vill äta ris till middag för hon älskar det säger hon och berättar om Elsa, hennes favorit, och Pippi och Alfons och Lilla Mullvaden. Men mest av allt älskar hon "Masha och Björnen". Vi kommer hem till mitt hus och hon går runt i rummen, förundrad. "Här bor du, moster Sara." Hon tycker att mitt hus är så fint. Genom hennes öppna blick och sätt att se på saker blir jag plötsligt medveten om hur mycket vi bara tar för givet.

Hon tycker det är fantastiskt att jag har ett eget hus och hon undrar om jag har byggt det helt själv.

Hon hittar en bit av en knapp som gått sönder under bordet och skiner upp; en diamant. Hon samlar på diamanter, och pärlor och små plastbitar som hon förvarar i en liten ask.

De små händelserna, vardagen, som på ett ögonblick kan förvandlas till ett äventyr och laddas med magi. Hon tycker om färgen på väggarna säger hon och just den blå koppen som står på hyllan.

Och vem är den där pojken? På väggen hänger ett fotografi av fotografen Rikardt Häggbom som föreställer en liten pojke på ett barnhem nånstans i Baltikum. Det finns något sorgset i hans blick. Hon undrar om pojken är ensam. Har han inga vänner? Jag tänker på hur vackert det är att hon lägger märke till det; tomheten i hans blick och känner empati. Och jag tänker på de övergivna barnen, eller barnen som aldrig blir sedda. Som vill berätta något men blicken hos den som låtsas lyssna är frånvarande, försjunken i en mobil eller bara i andra tankar. De försummade eller oönskade barnen. Eller de barn som upplevt så mycket grymhet att deras blick är avstängd och tom.

Vi lagar mat och hon vill hjälpa till och hon är lycklig över att hon lyckas skala en morot helt själv. Vi måste titta på "Masha och Björnen" tillsammans säger hon. Hon vill att jag ska se hur rolig björnen är. Det spelar ingen roll hur många gånger hon sett samma avsnitt. Hon tröttnar aldrig och

hon skrattar sitt befriande skratt. Och jag tänker på hur mycket jag själv brukade skratta som barn, så mycket mer än nu. Sen dansar vi till hennes favoritlåt "I Like To Move it", elektronisk reggae.

Än så länge finns den där, leken, de vilda fantasierna, frågorna och allt det fria som jag önskar aldrig kommer tas ifrån henne. Så var det med min holländska farmor Bep Broos som blev nästan hundra. Hon behöll barnet inom sig ända till sin död och blev mer och mer fri ju äldre hon blev. Brydde sig inte så mycket om vad andra tänkte. Vägrade bli grå och osynlig bara för att hon blev äldre. Behöll det tjocka lockiga håret utsläppt och sina färgglada kläder och stora smycken, sin lekfullhet. När hennes ben blev svaga och hon behövde knäskydd lät hon smycka dem med ett mönstrat tyg i vackra färger. 94 år gammal debuterade hon som skådespelare i en Tjechovpjäs. Hon gjorde katter i keramik (som just nu visas på Kristinehamns Konstmuseum). Hon tyckte perfektion var ointressant och ville att katterna skulle vara lite deformerade och skeva. Medan min farfar Koos Broos som också var konstnär ansträngde sig för att uppnå perfektion med raka linjer och klara färger.

Jag såg en dokumentär på SVT som handlade om åldrande. Att riktigt gamla människor blir mer och mer som barn och ofta blir friare och mer lekfulla med åldern. Men många äldre gör sig osynliga, krymper ihop och bleknar, kanske också på grund av att omgivningen inte ser dem.

Vi föds som original och dör som kopior finns det väl ett ordspråk som säger. Men det behöver kanske inte vara så. Det är lätt att sluta förundras att ta saker för givet. Men går man in i barnens värld och lyssnar på dem, och verkligen lyssnar och tar dem på allvar, så kan man kanske återuppleva lite av den där känslan av förundran som så lätt går förlorad.

Sara Broos
sara.broos@nwt.se

